

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 19. De impedimento duplicis criminis, puta homcidii, & adulteri,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](#)

cras oriatur. Itemque esse possibilem & honestam, quia impossibilis & turpis habetur pro non adiecta. Ac demum tamē esse quam ipsa sponsalia non includant, ne quidem tacite: cum aliqui frustra apponatur: vt si dicatur Ducam te si vixeris, aut si consenseris, nec enim aliter potest ducere.

Aduerte quinto, nec oriri ex sponsalibus contractis à parentibus nomine filiorum sine consensu plurorum, iuxta caput vnicum §. finali. De desponsatione impo. in 6. Secus vero si iidem filii consenserint sive expresse sive tacite: vt si prelentes fuerint: nec, cum iam essent dolci capaces, contra dixerint, ex eod. cap. §. Porro. De qua re Sanchez in praecl. disput. 68. num. 18. & 19.

Aduerte postremo istud ipsum impedimentum oriri ex matrimonio per verba de presenti contracto inter impubes, aut inter puberem & impuberem, in quo malitia non supplet atatem: quia si nullum aliud interueniat impedimentum validitas tale matrimonium vim habet sponsaliorum ex eod. cap. vniico §. 2.

C A P V T X I X.

De impedimento duplicis criminis puta homicidij & adulterij.

S V M M A R I V M.

- 130 Due conditiones communes homicidio & adulterio, quoad effectum huic impedimenti, & tres propria homicidio.
 131 De conditione, vt homicidium fiat ad finem contrahendi matrimonium, an sit necessaria.
 132 Ex quo adulterio impedimentum istud oriatur.
 133 Differentia in hac re inter homicidium nudum, & homicidium conjunctum cum adulterio.
 134 Conditiones requisite vt hoc impedimentum oriatur ex adulterio coniuncto cum matrimonio inito cum adulteria, aut cum promissione de ineundo, facta ei adhuc viuenti propria adulteri vxore.
 135 De ea, quod adulterium debeat esse verum.
 136 De alia, quod promissio matrimonij debeat expressa esse signo: & quid si non ex animo sed sicut id fiat. Quid item, si promissio sit conditionata.
 137 Responso ad dubia, An ad hoc impedimentum requiratur, vt promissio matrimonij sit iurata: & An requiratur ut sit reciproca.

130. **C**RIMINA homicidij & adulterij quoad effectum impedimenti matrimonium conueniunt in duobus. Vnum est, quod non impediunt si animo tantum aut cogitatione non autem opere compleantur. Alterum est, de quo alii citatis Sanchez lib. 7. disput. 78. num. 21. quod non impediunt cum quacunque persona, sed solum cum ea, que conscientia & particeps talis criminis: homicidij inquam aut adulterij.

S E C T I O P R I O R.

De impedimento homicidij.

I Mpedimentum homicidij habetur ex cap. 1. ex cap. Super hoc, ex cap. Significasti De eo qui duxit in matrimonium, & ex cap. 1. De conuers. infidelium. Aliquot autem conditiones requirit ut fortius efficiunt suum dirimendi matrimonium.

PERIMA est: vt occisio sit non cuiusvis hominis; sed coniugis, hoc est: vt maritus occiderit vxorem, vel etiam vxor maritum, prout multis citatis docet Sanchez in eadem disput. 78. num. 8. Nec refert sive per se occiderit, sive per alium; consulendo, vel iubendo vt in praed. num. 5. idem multis quoque citatis, docet argumento cap. primi, De conuers. infidelium. Non sufficere autem ad inducendum istud idem impedimentum, vt quis ratus habuerit quod factum est, si nihil ad illud contulerit: idem num. 6. I. res item citans, bene probat: quia iura memorata, ad hoc impedimentum requiri-

runt machinationem ad nece coniungi inferendam: quia machinatio interuenire non potest nece iam illata. Adverte vero, quod ille subiungit num. 7. ad hoc ipsum impedimentum inducendum requiri, vt machinatio effectum fortifiatur: quia in cap. Si quis viuente 31. quæst. 1. vbi illud statuit, aperte exigitur aetius consummatus illis verbis. Occidisse

noretur.

S E C V N D A conditio est, vt ambæ illæ personæ, que matrimonium post peractam contrahant, in eam conspirauerint. Nam si sola coniux machinata est cædem viri, altera persona non conspirante: vel eadem persona sola machinata est absque coniugatione coniugis præfatae, matrimonium potest esse validum, nisi adulterium interueniret. Quam esse communem Canonistarum sententiam ad cap. Super hoc. De eo qui duxit in matrimonium, nota Naur. in Eccl. cap. 22. n. 46.

TERTIA conditio est, vt non tantum facta sit cædes coniugis, & ambæ personæ illam machinata sint: sed etiam id fecerint eo fine, vt postea matrimonium inter se conterherent. Hanc negant quidem plerique, quos refert Sanchez in eadem disput. num. 13. Sed multo plures eam affirmant, ibid. ob eodem auctore memorati. Probatur vero: quia ratio & finis inducendi tale impedimentum fuit, ne coniugis coniugem vita priuaret ad fruendum coniugio alterius persona, quam deamaret. Quia ratio non habet locum quoties coniugis inter se & non tendit eo, vt alius matrimonium ineat inter personas machinantes: adeo ut supra istud ipsum impedimentum inducentia non extendatur ad hunc casum. Si obijcas, non dari textum expressum per quem id ostendatur. Respondet sufficere vt id possit colligi: sicut colligitur ex cap. Si quis viuente 31. quæst. 1. illis verbis: occidisse notetur. Nam vt bene ait Sanchez illa dictio Notetur, innuit malitiosam mortis coniugis procurationem in famia dignam: qualis maxime est ea, quæ dirigitur eo, vt matrimonium cum adulterante contrahatur. Addit idem num. 14. sufficere in hac re vt alter ex machinabibus, matrimonium intendat. Et subsequenter ex proposita conditione colligit: tum alia, tum quod non sit locus huic impedimento, si coniux & adulterans cum ipso, interficiant communis consensu alterum coniugem, non vt matrimonium inter se ineat, sed vt liberius vacent libidini, aut ob alium finem.

Cæterum sententia eorum qui propositam conditionem negant, procedere potest quod forum externum, vt idem Sanchez ibid. num. 19. annotat. Quando enim ambæ personæ machinata sunt mortem, illæque postea matrimonium inter se contrahant, Iudex merito potest presumere, quod machinatae sint intentione postea contrahendi, nisi ex magnis conjecturis opposita intentio probetur. Quod forum conscientiae autem non potest procedere, dato quod talis intentio vere non adserit: quia in eo foro non statut presumptioni, sed veritati. Addendum adhuc est obiter: huic impedimento non subiici quidem infideles, cum sit solo iure Ecclesiastico inducendum. Nihilominus ex cap. 1. De conu. infidel. habere locum, quantumcumque altera persona tunc fuerit infidelis, cum cædes est facta: ita vt si eadem postea ad fidem conuerteret cupiat matrimonium contrahere cum altera persona, particeps illius scleris, iam tunc Christiana, non possit sine dispensatione.

S E C T I O P O S T E R I O R.

De impedimento adulterij.

DE adulterio prout est alterum crimen dirimens matrimonium agitur 31. quæst. 1. & extra, titulo De eo qui duxit in matrimonium eam quam polluit per adulterium. Adveniendum est autem ex cap. Significasti eodem titulo, simplex adulterium non efficere matrimonium inualidum, ne quidem contractum inter personas, a quibus illud commisum est. Ut igitur matrimonium inualidum sit ex adulterio: operetur huic coniunctum esse vnum ex tribus his peccatis: nimur quod persona adulteria interficiat coniugem, vt postea ducat eam cum qua adulterium commisit, ex cap. Si quis viuente, in citata quæst. 1. & ex memorato cap. Significasti, & ex cap. 1. & 3. eodem tit. Vel quod persona adultera

adulteria, viuente legitima coniuge celebret matrimonium per verba de presenti, cum persona quam adulterio polluit, ex cap. Cum haberet, & ex cap. finali eodem adhuc sit. Nec fuit vtrum adulterium praeserit eam matrimonii celebrationem, an secutum sit ex eodem cap. finali. Vel demum quod adulteria promittat viuente adhuc coniuge (etsi non intendat hanc interficere) se eodem coniuge mortuo illam ducaturum, ex cap. Relatum in cit. quæst. i. In quibus tribus casibus adulterii si impeditur cum sua adultera contrahere: vt tamen non impeditur contrahere cum alia persona, iuxta cap. Ex literarum, titulo prius memorato: sic quidem aliud impedimentum non obstat. Adulteram autem esse intelligendam non tantum maritatem sed etiam solutam, satis intelligi potest ex cap. fin. De eo qui duxit in matrim. &c.

CIRCA PRIMUM casum autem in quo fit cædes coniugis, aduentendum est differre in hac re inter homicidium coniugis cum adulterio & homicidium solum, quod quando homicidium coniugis est solum sine adulterio, ad efficiendum matrimonium consequens inualidum, opus sit ut ambae personæ illud contrahentes, machinata sint in eum finem tale homicidium: vt in casu cap. i. §. primo De conuersi infidelium. Quando autem homicidium est coniunctum cum adulterio, sufficiat alteram tantum personam, altera nescia, machinata esse huiusmodi mortem, vt ex cap. Si viuente & cap. Significasti ante memoratis, satis liquet. Quia de belatus Sanchez disput. 78. num. 9. Addens num. 12. requiri (quod habetur ex cap. i. & cap. Veniens De eo qui duxit in matrimonium,) vt illud adulterium homicidio coniunctum, notum sit utriusque contractu matrimonium, alioqui non interueniet istud impedimentum: vt si vir coniugatus adulteretur cum soluta: quæ credit ipsum etiam esse solutum: hicque vt illam ducat, occidit propriam vxorem, non impeditur ducere: quia adulterium fuit ignoratum à tali feminâ: respectu proinde cuius, non fuit formulariter adulterium, sed tantum respectu vxoris, cui adulterium fregit.

Videri potest idem author in sequenti disput. 79. numero 31. & aliquot sequentibus. Vbi inter cætera addit primo, Ad istud impedimentum sufficere, si fides detur, aut matrimonium ineat ante illam notitiam, & ea habita accedat copula: non vero si ante notitiam copula habeatur: & post eam detur fides, aut matrimonium de facto contrahatur. Secundo, in hac re notitiam censeri adesse, non modo cum certitudo, sed etiam cum probabilitate opinio adest: ignorantiam vero quamcumque, nisi sit dolosa, ad eandem sufficere. Tertio, quando à persona coniugata contractum est matrimonium cum soluta, matrimonium illius ignorante, in optione esse eiusdem ignorantis, illum mortua vxore ipsius, cogere vt denuo fecum ineat matrimonium, ex cap. i. De eo qui duxit in matrimonium.

CIRCA DVOIS vero alios casus aduentendum est, diversas conditions requiri vt in illis hoc impedimentum contingat. Prima est, vt peccato quod in illis committitur, contrahendo vel promittendo matrimonium, debet semper adulterium esse re ipsa coniunctum cum effusione seminis in vas. Hec habetur ex ante cit. cap. finali, vbi glossa ad verbum Cognovit, eam notat. Addens esse cum eadem conditione intelligenda omnia iura, quæ statuant ut nullus ducat in matrimonium illam cui dedit fidem de ipsa ducenta post mortem vxoris, vel cum qua contraxit de facto. Videri potest Sanchez in ead. disp. 79. nu. 2. & duobus sequentibus.

Secunda conditio, de qua idem author ibid. consequenter, est: vt adulterium & matrimonii data fides, aut contractus de presenti, si mul concurrante viuente adhuc coniuge, ex eodem cap. finali: vnde non contrahitur hoc impedimentum, si data quidem est à viro fides viuente adhuc legitima vxore, sed copula post eius mortem est habita: aut è contra copula ante mortem vxoris est habita, & fides post eam data est.

Tertia conditio est, vt adulterium sit verum. Nam non inducitur hoc impedimentum, quando non est verum adulterium, etiam si verum esse existimetur: vt quando præcedens matrimonium putabatur verum sed non erat propter aliquod latens impedimentum. Pro hac Sanchez disp. 78. nu. 20. aliquot authores citat: & rationem adferunt: quia

iura inducentia hoc impedimentum requirunt coniugis occasionem & adulterium, quæ ambo vices deficiunt ubi veritas matrimonii desideratur.

Quarta conditio est, vt matrimonium quod in hac re debet præcedere, sit validum, argumentum cap. 2. De eo qui duxit &c. Videntur est Sanchez in disput. 79. num. 30. Et addendum ex eodem in præced. nu. 6. vnum idemque matrimonium esse debere, quo durante, adulterium & fides data concurrunt. Ideoque si quis duas uxores habuerit, & tempore prioris fidem dederit: adulterium vero commiserit tempore posterioris, non exurgit hoc impedimentum: propterea quod contrahendo cum posteriore uxore, recessit à fide data adulteria tempore prioris uxoris, & per consequens tempore posterioris non misit adulterium, non habens coniunctionem fidem datum de contrahendo cum adulteria matrimonio: idcoque insufficientis ad reddendum matrimonium invalidum. Quod idem est dicendum, si ante adulterium admissum, fides data eodem matrimonio durante iam sit soluta per vtriusq; contrahentis remissionem, nondum secuta copula, quæ postea casu aliquo subsecuta est quidem, non tamen iterata: fide prius data. Sicque fides data, tanquam extincta & adulterium non concurrunt simul durante eodem matrimonio, quod necessarium est ad istud impedimentum.

Quinta conditio est, vt promissio cuius concursu cum adulterio inducitur hoc impedimentum, sit expressa signo externo: alioqui enim manens alteri ignota, nullum creat ei periculum machinanda mortis coniugis, ad quod caendum institutum est istud impedimentum.

Dubium autem est, An si cu tal signo promissio facte fiat & concurrat adulterium, contingat hoc impedimentum. Atq; in utramque partem Sanchez authores adserens in eadem disput. 79. nu. 10. affirmant sequitur bona ratione nempe quod ideo impedimentum istud sit inductum, ne spe futuri matrimonii sumatur ansa captandæ mortis coniugis. Quæ causa perinde matrimonii promissione existet facta, ac existente vera, respectu eius qui fictionem plane ignorat. Seclusus esset autem, si ex modo externo promittendi fatus colligeret facte ac ioco promissionem eam fieri, quia ei non crederet, nec speraret in de matrimonio, nec coniugis mortem ideo machinaretur.

Eadem ratione nimirum quod idem aliquot sequentibus numeris tractat: ad inducendum hoc impedimentum promissionem matrimonii conditionalem sufficere. Nam per eam fides vere datur, & promittens obligatur ad non resilendum donec conditio defecerit: Vnde ex ea concipitur spes futuri matrimonii: & ideo præbelunt ansa machinationis mortis coniugis. Quod tandem adverteat non habere locum quando conditio apposita defecit antequam adulterium committeretur: aut quando ex modo promittendi sufficenter apparuit ioco & facte sub ea conditione fidem dari: aut demum quando conditio est finans, qualis est si mortua sit vxor mea, & ipsa viuit. De quibus idem author pluribus.

Alterum dubium est, ut ad idem impedimentum sufficiat promissio simplex nec requiratur vt sit firmata iuramento. Allatis autem in utramque partem authorebus & rationibus per fundamentum antea tactum, resolutio Sanchez simplicem promissionem posse sufficere, sicut potest ad creandum periculum coniugis interficiendi, spe futuri matrimonii. Videntur est numero 28. & 29. eiusdem disput. 79.

Tertium dubium est, An hoc impedimentum requiratur vt promissio matrimonii sit mutua, id est, vt uno promittente, persona cui promittit, repromittat. Hoc allatis prius in utramque partem authorebus & rationibus Sanchez ibid. num. 19. & 20. pro explicatione subsequenter statuit has conclusiones. Prima est, ad hoc impedimentum non sufficere promissionem alterius, nisi ab altero accepta sit. Nam sine acceptatione non est promissio, quam siura requiri, habentem rationem pacti, quod exigit consensum duorum, sed tantum est pollicitatio. Secunda conclusio est, sufficere promissionem acceptatam nec opus est repromissione. Ratio est quod illa sine hac, sufficiat ad præbendam anfan intersectionis coniugis spe futuri matrimonii: nec iura statuenda hoc impedimentum inueniantur reprobationem desiderare. Tertia est, in hac re taciturnitatem in eius cui promittitur, nullatenus habendam esse accepta-

acceptationem. Ratio est: quia potius habet rationem repellentis eiusmodi promissionis, que nociua est acceptanti; vt pote inducens matrimonij impedimentum, & gravis peccati maculam, prout deciditur in cap. finali, De eo qui duxit in matrimonium.

Supereft notandum, impedimentum istud habere locum, etiam si occisio coniuncta sponsioni matrimonij, sit vxoris à marito deprehensa in adulterio: quoniam talis quoque occasio peccatum est homicidij, ex cap. Interfectores, cap. Quicunque, & cap. Admonere 33. quæst. 2. Ratioque est: quia nemini licet vindicare se propria autoritate.

CAPUT XX.

De impedimento quadruplicis cognationis.

SUMMARIUM.

138. Quæ sit ea quadruplicis cognatio.
 139. Ad quem usque gradum consanguinitatis impediat matrimonium, videntiam.
 140. Quedam advertenda circa cognationem consanguinitatis.
 141. Diuersa ratio computandi gradus eiusdem, secundum ius canonicum, & secundum ciuile.
 142. Modus iudicandi quanto gradu alii qui inter se dist. nt secundum ius canonicum.
 143. Corollaria que ex eodem modo deducuntur.
 144. Gradus affinitatis eodem modo ac consanguinitatis sunt computandi.
 145. Ex quibus contrahatur affinitas dirimens matrimonium.
 146. Ad eam contrahendam requiritur carnalis copula sive licita sive illicita.
 147. Restrictio per Concilium Tridentinum quoad gradus affinitatis prouenientis ex fornicatione: & quomodo ibi debeat sumum in fornicatione.
 148. Cognatio spiritualis, dirim: ns matrimonium oritur tantum ex baptismo & confirmatione, varieque distinguuntur secundum ius antiquum.
 149. Secundum ius nouum Concilii Tridentini, quibus personis contingat talis cognatio, quodque ea non transfundatur a viro in uxorem, nec contra.
 150. Nec item contrahetur inter eos qui simul suscipiunt unum & eundem infantem: & qui in hac re nomine parentum intelligentur: quodque hoc ipsius impedimentiunum sit perpetuum.
 151. Concilium Tridentinum statutum de patrini, & quid in eis requiratur ad contrahendam hanc cognitionem.
 152. Quod statutum habet locum in confirmatione sicut in baptismate: & quid iuris de his qui funguntur officio patrini, ad quod non sunt decti nati, aut sunt contra ius d. stina i.
 153. Quid item iuris de his, quos Parochus baptizatus aut iuste repellit, aut contra ius admittit, aut ipsum emet designat.
 154. Episcopus licentiam dare non potest vi pluris quam duo diuersi sexus sint patrini eiusdem: & quando non incurritur hac cognatio cum baptizatus & illius solemnitas non sicut simul.
 155. Intentio requisita in patrini ad contrahendam hanc cognitionem.
 156. Cum per procuratorem de sacro f. nte infra suscipitur, nec procurator ipse, nec is qui illum commisit, incurrit istam cognitionem.
 157. Qui possit & qui non possint patrini numerere fungi.
 158. Unde dicatur cognatio legalis: ac quid & quotuplex sit adop. tio.
 159. Vix differentia inter perfectam & imperfectam ad pitionem.
 160. In quibus utriusque conveniat.
 161. Cognatio legalis imperfecta non dirimit matrimonium.
 162. Perfecte diuersitatis tres sunt species, 1. paternitas, 2. affinitas quibus communis est ditione & perpetuo matrimonium.
 163. Tertia species qua non datur perpetuo, idque quomodo, & cur.

QUADRUPLEXCognatio distinguuntur. Prima est consanguinitas, 2. affinitas, 3. cognatio spiritualis, 4. cognatio legalis: ex quibus singulis constitutum est matrimonij impedimentum; ob Reipub. bonum scilicet, iuxta ea quæ ex D. august. habentur 35. quæst. i. cap. 1. Docet enim experientia maiorem amicitiam inter eos qui coniunguntur alia quæ huicmodi cognatione, quam inter alios. Ut igitur inter hos quoque amicitia augeretur, constitutum est ab Ecclesia, ut qui semel coniuncti essent in certis cognationis gradibus, ij non inter se, sed potius cum aliis matrimonio copularentur. Plures autem fuerunt olim, quam nunc tales gradus constituti in Ecclesia: duas potissimum ob causas. Altera est, quod nunc non sit tanta charitas, quam olim erat. Altera vero, quod maior iam sit quam olim negligencia in notandis talibus gradibus, & per consequens maior facilitas contrahendi in illis.

De impedimento consanguinitatis.

SECTIO PRIMA.

Quid sit consanguinitas iam dictum est in titulo praecedenti sub initium cap. 16. Eam olim usque ad sc. pimum gradum impediisse matrimonij validitatem habet ex cap. 1. cap. Nullum, cap. Nulli, cap. De consanguinitate 35. quæst. tercia. Quid autem in eadem quæst. cap. Contradicimus, coniugium interdicitur non ultra sextum gradum, Gratianus ibidem monet id esse referendum ad varium modum computandi gradus: quo alij patrem in primo ponunt, & filios in secundo: alij vero filios pimum gradum appellant, negantes gradum cognitionis esse inter patrem & filium, vt pote qui habentur una caro. Itaque autoritates quæ consanguinitatis copulam usque in septimum gradum prohibent, patrem ponunt in primo gradu: illæ vero, quæ usque ad sextum gradum prohibent, pimum gradum filios appellant. Sicque sit ut eadem persona secundum hanc diuersitatem inueniantur in 6. & 7. gradu, hæc Gratianus.

Nunc temporis autem, eamdem consanguinitatem solummodo usque ad quartum gradum inclusivè matrimonium impediunt, habentur ex cap. penult. De consanguinitate & affinitate, & tacite ex Clement. vnica eodem titulo: vbi excommunicantur ipso facto qui scienter intra tales gradus matrimonium contrahunt: & ex Concil. Trid. i. c. 24. cap. 5. De reform. matr. vbi tale quid presumentes, aut ignoranter quidem facientes, sed negligentes solemnitatibus in contrahendo matrimonio requiritis, iubentur separari sine spe dispensationis; & maxime si matrimonium consummaverint. Nec illis proderit diu cohabitasse & plures liberos suscepisse: immo obterit potius, quia ut dicitur in cap. Cum habuerit. De eo qui duxit in matrimonium, multiplicatas prosilia susceptæ crimen eorum magis exaggerat: diurnitasque temporis non minuit sed auget peccatum.

ADVERTE autem primo, contrahi cognitionem consanguinitatis non tantum inter eos qui sunt ex legitimo matrimonio, sed etiam inter eos qui extra illud natu sunt, cum inter eos quoque sit sanguinis coniunctio.

Aduerte secundo, nuptias ex hoc imponendo incestas: vt Ecclesiam excommunicantur, sic leges ciuiles amissionem dominij rerum punire; vt notetur in cap. Cum secundum leges De hereticis in 6. vbi glossa ad verbum Perdant, eadem leges refertur.

Aduerte tertio, difficultatem esse, An quod expressum est in cap. finali De consanguinitate & affinitate, nuptias in quinto gradu esse licitas, habeat locum non modo in literali sed etiam in recta linea. De ea autem duo videntur dicenda. Vnum est, partem affirmantem esse magis conformem citato cap. finali, in quo matrimonium ultra quartum gradum sic conceditur, vt nulla fiat distinctio linea rectæ vel lateralis, sed indifferenter nuptias permittantur in quinto gradu. Alterum est, quod proximam talem questionem videri inutilem, quia rarissime aut nunquam potius continet ait aios, licet vivant, ita corpore constitutos esse, vt apti sint cum neptibus in quinto gradu matrimonium contrahere.

ADVERTE